

Wiedza o morzu 2020

DANE MORSKIE I OBSERWACJE
ŚRODOWISKA MORSKIEGO
NA RZECZ INTELIGENTNEGO
I ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU

***Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu
znaleźć odpowiedź na pytania dotyczące Unii Europejskiej.***

Numer bezpłatnej infolinii (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektórzy operatorzy telefonii komórkowej nie udostępniają połączeń z numerami 00 800 lub pobierają za nie opłaty.

Wiele informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010

ISBN 978-92-79-16458-3

doi:10.2771/61752

© Unia Europejska, 2010

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Zdjęcie na okładce: Mapa dna morskiego (Clew Bay, Irlandia) wykonana przy pomocy lotniczego skaningu laserowego (LIDAR), © Marine Institute

Printed in Belgium

Druk na papierze białym bezchlorowym

Komisja Europejska

Wiedza o morzu 2020

Dane morskie i obserwacje środowiska morskiego
na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady

Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego

Ocena skutków

Streszczenie

Dokument roboczy służb komisji

Słowo wstępne

W strategii „Europa 2020” podkreślono, że wiedza to siła napędowa innowacji, a innowacja z kolei stymuluje zrównoważony i inteligentny wzrost gospodarczy. W przypadku gospodarki morskiej znaczna część wiedzy zależy od obserwacji rytmów i cykli morza. Jednak dane zbierane dzięki tym obserwacjom wpłyną na poszerzenie wiedzy i rozwój innowacji tylko pod warunkiem, że europejscy specjaliści i naukowcy będą mogli te dane skutecznie i szybko znajdować, kompilować oraz stosować. Obecnie sytuacja często wygląda inaczej.

Celem inicjatywy Komisji „Wiedza o morzu 2020” jest czerpanie i kompilacja danych morskich z różnych źródeł, a także wykorzystywanie ich w odmiennych od początkowo zakładanych celach. To rozwiązanie przyniesie trzy zasadnicze korzyści.

Po pierwsze, poprawi ono efektywność wszystkich podmiotów prywatnych, organów publicznych i instytucji badawczych, które obecnie wykorzystują dane morskie. Kompilacja i przetwarzanie niekompatybilnych danych z rozmaitych źródeł będzie wymagać mniej czasu i wysiłku.

Po drugie, zapewni nowe możliwości i będzie stymulować innowację w gospodarce morskiej. Jestem przekonana, że uniwersalny i rzetelny dostęp do dokładnych danych morskich pozwoli przedsiębiorstwom w Europie oferować produkty i usługi, których nikt dotąd nie wymyślił.

Po trzecie wreszcie, zmniejszy ono luki w wiedzy o funkcjonowaniu mórz i oceanów. Skorzystają na tym nie tylko ci, których życie i praca wiąże się z morzami i wybrzeżem. Cyrkulacja prądów oceanicznych wpływa bowiem na klimat lądowy. Lepsza znajomość morza nie jest wystarczającym warunkiem, aby trafniej prognozować, czy dana pora roku w Europie będzie miała łagodny czy surowy charakter. Jest to jednak warunek niezbędny. W ten sposób lepsza wiedza o morzu wniesie wkład w europejskie działania dostosowawcze w kontekście zmiany klimatu.

Konsorcja różnych podmiotów w Europie tworzą właśnie prototyp europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODnet). Umożliwi on dostęp do danych na temat określonej liczby basenów morskich zainteresowanym podmiotom publicznym i prywatnym. Użytkownicy sieci mogą pobierać nie tylko dane, ale również informacje dotyczące wiarygodności pomiarów. Luki w sieciach obserwacji są natomiast wyraźnie zaznaczone.

Kolejne proponowane przez nas środki pomogą nam wykorzystać potencjał zasobów, które zajmują 71 proc. naszej planety. Razem środki te stanowią spójny zbiór wkładów z różnych obszarów polityki UE. W ten właśnie sposób niniejsza inicjatywa staje się konkretnym przykładem korzyści, które płyną z powstającej zintegrowanej polityki morskiej UE.

Maria Damanaki
Europejski Komisarz ds.
Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa

Wiedza o morzu 2020

Dane morskie i obserwacje środowiska morskiego
na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu

Komunikat Komisji do Parlamentu
Europejskiego i Rady

COM(2010) 461

Spis treści

1.	Kontekst	7
2.	Obecne wyzwania	8
3.	Cele	8
4.	Rozwój istniejących instrumentów UE	9
4.1.	Dyrektywy UE	9
4.2.	Ramy gromadzenia danych dla sektora rybołówstwa	10
4.3.	Inicjatywa „Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa” (GMES)	10
4.4.	Wspólny Europejski System Informacji o Środowisku SEIS oraz WISE-Marine	10
4.5.	Sieć ur-EMODnet	11
4.6.	Agencje unijne i krajowe	12
4.7.	Dane dotyczące wybrzeży	12
4.8.	Jak udoskonalić istniejące instrumenty	13
5.	Dążenie do architektury operacyjnej danych morskich	15
6.	Kierowanie procesem	17
7.	Harmonogram	17

1 | Kontekst

Wiedza stanowi siłę napędową zrównoważonego rozwoju w zglobalizowanej gospodarce światowej i z tego względu jest jednym z głównych czynników, które sprzyjają inteligentnemu rozwojowi w Unii Europejskiej zgodnie ze strategią „Europa 2020”⁽¹⁾. Pogłębienie wiedzy o morzach i oceanach, które stanowią 71 % powierzchni naszej planety, to jeden z trzech instrumentów przekrojowych zintegrowanej polityki morskiej UE⁽²⁾. Co więcej, wiedza o morzu wnosi również wkład do realizacji pozostałych dwóch instrumentów tej polityki – lepszego planowania przestrzennego obszarów morskich i zintegrowanego nadzoru morskiego. Bez zrozumienia, jak działa obecnie i jak działał w przeszłości system oceaniczny, nie można sporządzać prognoz dotyczących wielkości przyszłych zmian w systemach oceanicznych, ich oddziaływania na działalność człowieka oraz wpływu, jaki zmiany w zachowaniach człowieka wywierają na ocean. Wiedza jest również niezbędna, aby osiągnąć dobry stan środowiska wód morskich zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej, stanowiącej środowiskowy filar zintegrowanej polityki morskiej. Ponadto wiedza stanowi jeden z najważniejszych elementów unijnego planu na rzecz integracji badań morskich⁽³⁾ oraz wnosi wkład do agendy cyfrowej⁽⁴⁾.

Rozwój wiedzy o morzu zaczyna się od obserwacji mórz i oceanów. Dane zebrane w trakcie obserwacji kompiluje się, a potem analizuje, aby uzyskać informacje i wiedzę. Wiedzę tę można następnie

wykorzystać do wspierania inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, oceny stanu ekosystemu morskiego bądź ochrony społeczności żyjących na wybrzeżach.

Niniejszy komunikat dotyczy głównie dwóch pierwszych etapów powyższego procesu – tj. gromadzenia i kompilacji danych. Wynika to z faktu, że informacje publiczne stanowią dobro publiczne, przynoszące korzyści szerokiemu gronu zainteresowanych stron, natomiast możliwości zastosowania danych ograniczają się do wąskich specjalności – takich jak badania rynku czy opracowywanie strategii celowych. Z uwagi na zasadę pomocniczości gromadzenie danych należy przeważnie do obowiązków państw członkowskich. UE może nadać temu procesowi wartość dodaną na etapie kompilacji, ponieważ konieczne jest zapewnienie spójności między państwami i różnymi grupami użytkowników.

W konkluzjach Rady z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie zintegrowanej polityki morskiej⁽⁵⁾ wezwano Komisję do przedstawienia metod lepszego wykorzystywania wiedzy naukowej. W niniejszym komunikacie, który stanowi odpowiedź na to wezwanie, uzasadnia się konieczność bardziej skoordynowanego podejścia do gromadzenia i kompilacji danych morskich. Ponadto komunikat zawiera opis planu działania, w którym różne działania polityczne UE stanowią istotne elementy większej układanki, która pozwoli na osiągnięcie powyższego celu.

-
- 1 Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, 3.3.2010, COM(2010) 2020.
  - 2 Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej, Bruksela, 10.10.2007, COM(2007) 575 wersja ostateczna.
  - 3 Europejska strategia na rzecz badań morskich: wykorzystanie spójnych ram Europejskiej Przestrzeni Badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów, Bruksela, 3.9.2008, COM(2008) 534 wersja ostateczna.
  - 4 Europejska agenda cyfrowa, 19.5.2010, COM(2010) 245.
  - 5 Konkluzje Rady w sprawie zintegrowanej polityki morskiej, 2973. posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych, Bruksela, dnia 16 listopada 2009 r.

2| Obecne wyzwania

Obecnie większość danych morskich, które zbierają – indywidualnie lub wspólnie – instytucje publiczne w państwach członkowskich UE (co kosztuje rocznie ponad 1 mld EUR⁽⁶⁾), gromadzi się w określonym celu – na przykład aby eksploatować zasoby morskie, zapewnić bezpieczną żeglugę, monitorować przestrzeganie przepisów lub sprawdzić hipotezę naukową. Jednak podmioty przetwarzające lub wykorzystujące te dane napotykać wiele trudności, co potwierdziły konsultacje społeczne⁽⁷⁾. Użytkownikom trudno jest ustalić, jakie dane już zebrano.

Poza tym istnieją ograniczenia dotyczące dostępu do danych oraz ich wykorzystywania i ponownego wykorzystywania. Inne bariery wynikają z różnic w normach, formatach i nomenklaturze, z braku informacji o dokładności danych, z polityki cenowej niektórych dostawców danych oraz z niewystarczającej rozdzielczości czasowej lub przestrzennej. W związku z tym tracimy możliwość opracowania innowacyjnych produktów i usług opartych na tych danych⁽⁸⁾.

3| Cele

W związku z niniejszym komunikatem określono trzy cele dotyczące pogłębiania wiedzy o morzu:

1. ograniczenie kosztów operacyjnych ponoszonych przez użytkowników danych morskich oraz opóźnień, z którymi muszą się borykać, a w związku z tym:
  - pomoc dla sektora prywatnego, aby mógł konkurować w gospodarce globalnej i sprostał wyzwaniu związanemu ze zrównoważeniem działalności;
  - poprawa jakości procesu decyzyjnego w organach publicznych na wszystkich poziomach;
  - rozwój morskich badań naukowych;
2. rozwój konkurencji i innowacji wśród użytkowników i ponownych użytkowników danych morskich poprzez poszerzenie dostępu do spójnych

i szybko dostępnych danych morskich o zweryfikowanej jakości;

3. ograniczenie niepewności w zakresie wiedzy o morzach i oceanach, co zapewni solidniejsze podstawy do zarządzania przyszłymi zmianami.

Powyższe cele wnoszą bezpośredni wkład do niektórych projektów przewodnich zapowiedzianych w strategii „Europa 2020”, takich jak „Unia innowacji”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”.

Według ostrożnych szacunków korzyści wynikające z utworzenia zintegrowanej sieci, która zastąpiłaby obecny rozproszony system obserwacji środowiska morskiego, wynoszą 300 mln EUR rocznie⁽⁹⁾. Poza tym bardziej racjonalne wykorzystanie danych morskich nie tylko zwiększy efektywność obecnych użytkowników tych danych, ale również otworzy nowe możliwości w zakresie innowacji i wzrostu.

6 Szacunkowa wartość obliczona w ocenie skutków sporządzonej w związku z niniejszym komunikatem.

7 Dokument roboczy służb Komisji „Infrastruktura danych morskich – wyniki konsultacji społecznych”, 22.1.2010, SEC(2010) 73 wersja ostateczna.

8 Na przykład badania biologiczne w celu uzyskania nowych produktów medycznych lub przemysł procesowy mogłyby skorzystać z szerszego zasobu wiedzy o siedliskach na dnie morza.

9 W ocenie skutków przewidziano ok. 100 mln EUR na badania naukowe, 56 mln EUR dla władz publicznych oraz 150 mln EUR dla sektora prywatnego.

4 | Rozwój istniejących instrumentów UE

Państwa członkowskie już teraz gromadzą wiele danych, a w niektórych przypadkach są do tego prawnie zobowiązane. Ponadto wiele instrumentów i działań unijnych zmierza do zwiększenia dostępności spójnego zbioru danych i obserwacji w UE.

Wspomniane działania obejmują zarówno obowiązki, jak i środki wspomagające. Rozróżnienie między nimi nie jest zawsze oczywiste, ale ogólnie można stwierdzić, że obowiązki występują wtedy, gdy prawodawstwo UE zobowiązuje państwa członkowskie do gromadzenia, kompilacji lub udostępniania danych, natomiast ze środkami wspomagającymi mamy do czynienia, kiedy UE zapewnia określone wsparcie.

4.1. Dyrektywy UE

W dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej⁽¹⁰⁾ wprowadzono obowiązek, zgodnie z którym państwa członkowskie „określają i realizują skoordynowane programy monitorowania służące prowadzeniu bieżącej oceny stanu środowiska ich wód morskich.” Kompilacja obrazów obejmujących całe

baseny morskie i wszystkie morza europejskie wymaga współpracy między państwami i dyscyplinami naukowymi. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że wymiana danych między sektorami i państwami członkowskimi nie przebiega w jednolity, dokładny, skuteczny ani szybki sposób. Jeżeli Unia Europejska nie podejmie albo nie ułatwi działań w tej dziedzinie, sytuacja raczej się nie poprawi.

W dyrektywie INSPIRE⁽¹¹⁾ zobowiązano państwa członkowskie do przyjęcia środków na rzecz wymiany zbiorów danych i usług między organami publicznymi w celu wypełniania zadań publicznych, a w dyrektywie w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska⁽¹²⁾ nałożono na nie wymóg udostępniania danych na żądanie. Dyrektywa w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego⁽¹³⁾ ułatwia ponowne wykorzystywanie danych publicznych, ponieważ ustanowiono w niej wspólne ramy prawne, które regulują sposób udostępniania informacji przez podmioty sektora publicznego w celu ponownego wykorzystania. Takie rozwiązanie zmierza do usunięcia barier w postaci praktyk dyskryminacyjnych, rynków monopolistycznych oraz braku przejrzystości.

10 Dyrektywa 2008/56/WE.

11 Dyrektywa 2007/2/WE ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej.

12 Dyrektywa 2003/4/WE.

13 Dyrektywa 2003/98/WE.

Powyższe dyrektywy zapewniają niezbędne podstawy prawne do lepszego wykorzystywania danych morskich, a w przypadku dyrektywy INSPIRE – do wprowadzenia wspólnych norm. Ich zakres nie jest jednak wystarczający. Nie mają one koniecznie zastosowania do organów związanych z wykonywaniem władzy publicznej, które posiadają wiele danych morskich (np. instytucje naukowe i akademickie), a także nie uchylają praw własności intelektualnej. Ponadto nie dotyczą one obserwacji w czasie prawie rzeczywistym ani archiwów danych.

W przeglądzie dyrektywy o informacjach sektora publicznego⁽¹⁴⁾ ponowni użytkownicy w sektorach geograficznym i meteorologicznym wskazali, że bariery, które uniemożliwiają czerpanie pełnych korzyści z ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, to wysokie ceny, restrykcyjna polityka przyznawania pozwoleń i dyskryminacja. Dostęp do nowych danych z projektów badawczych w dziedzinie morza prowadzonych w programie ramowym UE jest obowiązkowy wyłącznie dla instytucji i organów Wspólnoty, które zamierzają wykorzystać te dane do opracowania, wdrożenia i monitorowania działań politycznych dotyczących środowiska.

4.2. Ramy gromadzenia danych dla sektora rybołówstwa

Nowe ramy gromadzenia danych, które przyjęto w 2008 r.⁽¹⁵⁾, zobowiązują państwa członkowskie do gromadzenia i zapewniania wysokiej jakości danych o rybołówstwie oraz zarządzania nimi do celów doradztwa naukowego, służącego głównie do podejmowania właściwych decyzji w zakresie zarządzania rybołówstwem. Powyższe działania prowadzone są w ramach wieloletnich programów krajowych, które współfinansuje Unia. Nowe ramy zobowiązują państwa członkowskie do udostępniania powyższych danych w celu zapewnienia doradztwa naukowego, publikacji prac naukowych, prowadzenia

debat publicznych i ułatwienia zainteresowanym stronom udziału w kształtowaniu polityki. We wszystkich innych przypadkach dostęp do danych, ich kompilacja na poziomie basenu morskiego oraz ponowne wykorzystywanie skompilowanych danych wymaga obecnie zgody wszystkich odnośnych właścicieli danych.

4.3. Inicjatywa „Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa” (GMES)

GMES jest programem o szerokim zasięgu, który obejmuje zarówno ląd jak i atmosferę, a także środowisko morskie. Jego zadanie polega na świadczeniu usług w dziedzinie środowiska oraz bezpieczeństwa i dotyczy głównie pomiarów z satelit oraz produktów opartych na tych pomiarach. Możliwości w zakresie podstawowej usługi morskiej GMES są obecnie testowane w ramach projektu MyOcean. Dostępne produkty pozwalają na wszystkie rodzaje wykorzystania, w tym zarobkowe (usługi pochodne), z wyjątkiem „niekontrolowanej dystrybucji (rozpowszechniania np. transmitowania, zamieszczania w Internecie itd.)”

4.4. Wspólny Europejski System Informacji o Środowisku SEIS oraz WISE-Marine

Wspólny Europejski System Informacji o Środowisku SEIS⁽¹⁶⁾, który propaguje zarówno Komisja Europejska jak i Europejska Agencja Środowiska, ma na celu unowocześnienie i uproszczenie dostępności, wymiany oraz wykorzystywania danych i informacji niezbędnych do opracowywania i realizacji polityki w zakresie ochrony środowiska. Zgodnie z tym podejściem aktualne systemy sprawozdawczości, które mają przeważnie scentralizowany charakter, stopniowo zastępuje się systemami opartymi na dostępie, wymianie i interoperacyjności.

14 Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego – Przegląd dyrektywy 2003/98/WE, Bruksela, 7.5.2009, COM(2009) 212 wersja ostateczna.

15 Rozporządzenie Rady (WE) nr 199/2008 z dnia 25 lutego 2008 r.

16 Wprowadzenie wspólnego systemu informacji o środowisku (SEIS), COM(2008) 46 wersja ostateczna, Bruksela, z dnia 1 lutego 2008 r.

Część systemu SEIS stanowi moduł WISE-Marine, który dotyczy środowiska morskiego. Ma on wypełnić wymogi dotyczące realizacji obowiązków w zakresie sprawozdawczości, zawarte w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej 2008/56/WE, oraz informować europejskie społeczeństwo o wprowadzaniu różnych strategii dotyczących kwestii morskich. W swoim bieżącym kształcie Europejski System Informacji Wodnej (WISE) zawiera informacje o wodach przybrzeżnych, a dzięki WISE-Marine zostanie on rozbudowany o informacje na temat środowiska morskiego.

4.5. Sieć ur-EMODnet

Sieć ur-EMODnet, finansowana w ramach działań przygotowawczych dotyczących polityki morskiej⁽¹⁷⁾, stanowi prototyp sieci EMODnet⁽¹⁸⁾, który powinien być przydatny dla pracowników sektora morskiego, ale przede wszystkim ma na celu testowanie projektu oraz uzyskanie informacji zwrotnej. Grupy tematyczne⁽¹⁹⁾ kompilują istniejące dane z różnych źródeł, mierzą ich jakość, dbają o uzupełnienie ich deskryptorami (metadanymi), takimi jak godzina i miejsce pomiaru, oraz udostępniają je za pomocą portali tematycznych. Wiele wyników i technologii, które wykorzystują te grupy, uzyskano w ramach programów badawczych UE⁽²⁰⁾. Działy tematyczne, dla których skompilowano już dane, wymieniono w tabeli 1. Ich interoperacyjność jest zwiększona dzięki identycznym normom i organizowanym co pół roku spotkaniom koordynacyjnym. Warstwy danych uzyskane dzięki sieci ur-EMODnet są dostępne bez ograniczeń. W 2011 r. planuje się przeprowadzenie śródkresowej oceny wyników, a w 2013 r. – oceny końcowej, która zadecyduje o dalszych działaniach.

Obecna sieć ur-EMODnet nie zapewni jednak wystarczającej liczby informacji do sporządzenia pełnej oceny w 2013 r. Próba jest bowiem zbyt mała. Liczba parametrów i objętych siecią basenów morskich jest zbyt niska, aby zaspokoić zapotrzebowanie sektorów związanych z morzem. Wynika to z faktu, że rozdzielczość jest za niska. Bezpośrednie przejście z sieci ur-EMODnet, opartej na działaniach przygotowawczych, do pełnej sieci EMODnet o skali, którą uznaje się obecnie za konieczną, byłoby zbyt gwałtownym i ryzykownym krokiem⁽²¹⁾. Wkrótce zostanie przedstawiony wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie finansowania dalszego rozwoju zintegrowanej polityki morskiej w okresie 2011-2013. Rozbudowa sieci EMODnet będzie należała do działań finansowanych na mocy wspomnianego rozporządzenia.

17 Mechanizm finansowy przeznaczony do opracowania propozycji w celu przyjęcia przyszłych działań.

18 Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego.

19 Grupy tematyczne to konsorcja laboratoriów, które zobowiązały się do kompilacji danych konkretnego rodzaju i udostępniania ich za pośrednictwem wspólnych portali. Obecnie istnieją cztery grupy – ds. hydrografii/batymetrii, ds. geologii, ds. biologii i chemii (zob. tabela 1). Planuje się utworzenie grupy ds. danych fizycznych.

20 Decyzja 1982/2006/WE w sprawie siódmego programu ramowego w dziedzinie badań stanowi najnowszy z szeregu programów, które finansują opracowywanie i wykorzystywanie danych morskich.

21 Ocena skutków dotycząca sieci EMODnet.

4.6. Agencje unijne i krajowe

Oprócz Europejskiej Agencji Środowiska Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa oraz Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu mają wspierać Komisję Europejską i państwa członkowskie w stosowaniu odpowiedniego prawodawstwa UE. W ramach swoich obowiązków gromadzą one odpowiednie dane⁽²²⁾, które mogłyby zostać wykorzystane również do innych celów. Pod warunkiem przestrzegania właściwych środków ostrożności dotyczących poufności wspomniane dane można by szerzej upowszechnić w odpowiedniej formie zagregowanej.

Gromadzeniem danych zajmuje się również duża grupa organów administracji rządowej w państwach członkowskich.

4.7. Dane dotyczące wybrzeży

Organy zajmujące się wybrzeżami muszą gromadzić, stosować i wymieniać informacje, aby wesprzeć procesy decyzyjne oraz udział społeczeństwa. Ramy systemów informacji dotyczących wybrzeży ustanowiono w zaleceniu dotyczącym zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną w UE⁽²³⁾.

Eurostat definiuje regiony przybrzeżne jako standardowe regiony statystyczne (poziom NUTS⁽²⁴⁾ 3), w których co najmniej połowa mieszkańców żyje w odległości do 50 km od wybrzeża⁽²⁵⁾. Grupa ta obejmuje 446 regionów, z których 372 posiadają

linię brzegową. Na stronie internetowej Eurostatu dostępne są parametry społeczno-gospodarcze, np. liczba ludności lub wysokość PKB, dla większości tych regionów. W przypadku niektórych państw, np. Polski, Szwecji czy Zjednoczonego Królestwa, regiony te są tak duże, że obejmują również ludność mieszkającą w głębi lądu, więc nie reprezentują szczególnych cech, które charakteryzują społeczności żyjące na wybrzeżu. Próby zebrania danych o dokładniejszej rozdzielczości nie powiodły się z powodu zaporowych opłat wymaganych przez niektóre krajowe urzędy statystyczne, a także ponieważ niektóre krajowe urzędy statystyczne nie mają procedur odpowiadania na wnioski o udostępnienie danych, jak również dlatego, że z uwagi na poufność nie można udostępnić danych dla regionów, które posiadają najwyżej dwa przedsiębiorstwa w danym sektorze.

Dane gospodarcze – dotyczące dochodów, kosztów czy zatrudnienia – związane z rybołówstwem, akwakulturą i przetwórstwem ryb zbiera się również w ramach gromadzenia danych. Z kolei dane gospodarcze dotyczące europejskich flot rybackich zestawia się w rocznych sprawozdaniach gospodarczych⁽²⁶⁾ na szczeblu krajowym, a także coraz częściej na poziomie basenu morskiego⁽²⁷⁾.

Szereg władz regionalnych buduje systemy informacji dotyczących wybrzeży, aby planować swoje działania i zarządzać nimi. Dzięki dyrektywie INSPIRE oraz różnym projektom Interreg⁽²⁸⁾ zaczęto wprowadzać pewną interoperacyjność między wspomnianymi systemami.

22 Dotyczące np. wycieków ropy, ruchu statków i działalności potowowej.

23 Zalecenie 2002/413/WE.

24 Zob. opis regionów statystycznych: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html

25 Do wykazu włączono również Hamburg, chociaż nie spełnia on wymienionych kryteriów.

26 Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa (STECF) „Roczne sprawozdanie gospodarcze dotyczące europejskiej floty rybackiej za 2009 r.” EUR 24069 – ISBN 978-92-79-13867-6.

27 Basen morski oznacza tu basen, w którym prowadzone są połowy. Nie zawsze jest to basen, na którego wybrzeżu ryby są wyładowywane lub w którym leży port macierzysty danego statku.

28 Inicjatywa wspólnotowa, której celem jest pobudzenie współpracy międzyregionalnej w Unii Europejskiej. Wprowadzono ją w 1989 r. i jest ona finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Tabela 1 Wkład inicjatyw UE w infrastrukturę danych morskich. Tabela nie obejmuje projektów badawczych, inicjatyw krajowych, ani „obowiązków” takich jak INSPIRE. Tabela obejmuje wyłącznie „środki wspomagające” finansowane częściowo z budżetu UE

Parametry	Gromadzenie	Kompilacja	Zastosowanie
Batymetria		sieć ur-EMODnet	WISE-Marine
Geologia		sieć ur-EMODnet	
Fizyka	GMES (przestrzeń kosmiczna)	GMES (poza wodami w pobliżu wybrzeża), sieć ur-EMODnet [29]	GMES
Rybołówstwo (w tym gospodarka rybacka)	Ramy gromadzenia danych [30]	Wspólne Centrum Badawcze (i inni użytkownicy)	ICES [31], STECF [32], GFCM [33]
Chemia		sieć ur-EMODnet	WISE-Marine
Biologia		sieć ur-EMODnet, GMES [34]	WISE-Marine
Działalność człowieka (inna niż rybołówstwo) [35]		sieć ur-EMODnet [36]	WISE-Marine
Dane dotyczące wybrzeży		Eurostat	

4.8. Jak udoskonalić istniejące instrumenty

Aby zwiększyć skuteczność powyższych instrumentów oraz działań, Komisja proponuje następujące ulepszenia:

- Komisja podejmie niezbędne kroki, aby zapewnić większy dostęp do danych z programów rozwoju regionalnego oraz badań w dziedzinie morza wspieranych przez UE w celu ponownego wykorzystania tych danych.

29 Rozwiązanie to nie obejmuje pomiarów z przestrzeni kosmicznej, więc GMES nie zapewnia danych dla sieci ur-EMODnet.

30 Rozporządzenie Rady (WE) nr 199/2008 z dnia 25 lutego 2008 r.

31 Międzynarodowa Rada Badań Morza.

32 Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa, ustanowiony na mocy art. 33 rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002.

33 Generalna Komisja Rybołówstwa Morza Śródziemnego.

34 Pomiar chlorofilu z przestrzeni kosmicznej jako wskaźnika fitoplanktonu.

35 Energetyka morska, trasy żeglugowe, wydobywanie żwiru itd.

36 Finansowanie na mocy wnioskowanego rozporządzenia finansowego w sprawie zintegrowanej polityki morskiej.

- W ramach działań następczych w związku z zaleceniem UE w sprawie zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną Komisja zbada, jakie dalsze środki są konieczne do propagowania systemów informacji dotyczących wybrzeży⁽³⁷⁾.
- Demonstracje w zakresie usług morskich GMES będą wspierane do 2014 r. za pośrednictwem tematu dotyczącego przestrzeni kosmicznej w siódmym programie ramowym. Rozważa się podjęcie działań następczych.
- W perspektywie krótkookresowej Komisja upewni się, czy państwa członkowskie w pełni egzekwują nowe zasady dostępu do danych dotyczących rybołówstwa. W perspektywie średnio- i długookresowej zostaną przeanalizowane metody rozszerzenia zakresu dostępu do danych.
- Aby zoptymalizować wykorzystanie zasobów, system WISE-Marine i sieć EMODnet zostaną ze sobą powiązane w kontekście wdrażania dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. System WISE-Marine zostanie utworzony do połowy 2012 r. i będzie gromadził oraz wizualizował dane państw członkowskich dotyczące środowiska morskiego i działalności człowieka. Podobnie jak sieć EMODnet, system WISE-Marine będzie opierał się na systemie WISE – istniejącym systemie sprawozdawczości wykorzystywanym już przez państwa członkowskie do zgłaszania ocen w związku z ramową dyrektywą wodną.
- Komisja zamierza rozpocząć kolejną grupę działań, aby poprawić zasięg danych, rozdzielczość i zakres skompilowanych parametrów⁽³⁸⁾,⁽³⁹⁾.
- Komisja zadba o to, aby podlegające jej agencje systematycznie udostępniały dane.
- W tym samym duchu Komisja zachęca państwa członkowskie do udostępniania danych zebranych w konkretnym celu, jeżeli to konieczne – zagregowanych pod względem czasowym i przestrzennym.
- Eurostat zbada szczegółowe parametry dotyczące ludności i obszarów, aby zapewnić lepszą parametryzację wpływu wybrzeży na regiony terytorialne do celów statystycznych.

W związku z powyższym inicjatywy zmierzające do usunięcia niedoskonałości w europejskim systemie danych morskich będą rozwijały się w wielu kierunkach. Zasadnicze cele tych inicjatyw są podobne, ale nie identyczne. Dlatego potrzebne są dalsze działania, aby powstały synergie między różnymi zmianami.

Komisja podejmie konieczne środki, aby powiązać wspomniane inicjatywy i zapewnić przez to płynne i sprawne dostarczanie danych morskich, a jednocześnie uniknąć powielania działań w zakresie gromadzenia danych. Środki te będą obejmować:

- zapewnienie wspólnych norm⁽⁴⁰⁾;
- stopniowe uspojnienie polityki dotyczącej danych. Ostateczny cel to zapewnienie swobodnego dostępu bez ograniczeń dotyczących ich wykorzystywania;
- zagwarantowanie, aby dane kompilowane w ramach inicjatyw takich jak ur-EMODnet czy ramy gromadzenia danych odpowiadały potrzebom dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej;

37 Warianty działań są analizowane w ramach projektu PEGASO, wspieranego przez 7. program ramowy.

38 Np. rozszerzenie mapy geologicznej na Morze Śródziemne i iberyjskie wybrzeże Atlantyku; rozdzielczość batymetrii z jednej czwartej minuty do co najmniej jednej dziesiątej minuty; włączenie większej liczby pestycydów.

39 Finansowanie na mocy wnioskowanego rozporządzenia finansowego w sprawie zintegrowanej polityki morskiej.

40 W tym nomenklatury, formatów i jednostek. Zagwarantuje to, że dane uzyskane w ramach różnych inicjatyw będzie można porównywać i łączyć. Podstawowe ramy w tej dziedzinie zapewnia INSPIRE, która jest w pełni zgodna z normami międzynarodowymi.

- szczegółowe działanie w ramach sieci ur-EMODnet w 2010 r. ⁽⁴¹⁾ w celu kompilacji fizycznych danych *in situ* jako wkład w GMES, aby potwierdzić wyniki modelowe GMES i uwzględnić wody w pobliżu wybrzeża ⁽⁴²⁾, których GMES nie obejmuje;
- ocenę luk w sieci monitorowania w latach 2012-2013, po uzyskaniu wyników z sieci ur-EMODnet oraz prototypowych działań w zakresie podstawowej usługi morskiej GMES;
- nawiązanie dialogu z krajami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi w celu zagwarantowania, że działania UE wnoszą wkład w utworzenie interoperacyjnego globalnego systemu wiedzy o morzu.

5 | Dążenie do architektury operacyjnej danych morskich

Wprowadzić powyższe instrumenty i działania mają swoje zalety, lecz integracja wiedzy o morzu wymaga bardziej zdecydowanych kroków. Aby uzyskać spójny zbiór danych, wykraczający poza granice poszczególnych państw członkowskich, potrzebna jest ukierunkowana architektura operacyjna. Jej ostateczny kształt będzie zależał od doświadczenia operacyjnego uzyskanego dzięki projektom i inicjatywom takim jak sieć ur-EMODnet i MyOcean. Już na obecnym etapie należy jednak zaznaczyć niektóre z elementów, jakie powinno się w niej uwzględnić:

1. Dane morskie w Europie gromadzi się obecnie w konkretnym celu – np. bezpiecznej żeglugi lub zarządzania rybołówstwem – lecz należy zmierzać do przyjęcia takiego modelu, w którym od początku zakłada się wielorakie wykorzystanie danych.
2. Dane należy przechowywać tak blisko źródeł, jak to możliwe. Powinny być one objęte odpowiedzialną opieką w akredytowanych ośrodkach
3. Efektywna europejska infrastruktura danych morskich powinna obejmować szereg grup ds. kompilacji tematycznej ⁽⁴⁴⁾, zajmujących się kompilacją danych. Grupa ds. kompilacji tematycznej stanowi konsorcjum organizacji, które kompiluje dane dotyczące konkretnego tematu, np. warstw geologicznych lub zanieczyszczeń chemicznych.
4. Aby osiągnąć zrównoważone funkcjonowanie systemów obserwacji środowiska morskiego i określić najpoważniejsze luki w tych systemach, konieczny jest zintegrowany punkt odniesienia na poziomie basenów morskich. Oczekuje się, że wkład wniosą tutaj istniejące organizacje odpowiedzialne za baseny morskie, np. regionalne konwencje morskie ⁽⁴⁵⁾, regionalne komitety doradcze ds. rybołówstwa oraz EuroGOOS ⁽⁴⁶⁾.

41 Finansowanie na mocy wnioskowanego rozporządzenia finansowego w sprawie zintegrowanej polityki morskiej.

42 Wody w pobliżu wybrzeża to pojęcie naukowe stosowane w odniesieniu do wód, których płytkość, złożona topografia wybrzeża i prądy pływów oznaczają, że modelowanie fizyczne wymaga znacznie dokładniejszego podejścia niż przewiduje się obecnie w ramach podstawowej usługi morskiej GMES.

43 Dyrektywa 95/46/WE.

44 W tym: 1) dostęp do wszystkich nieprzetworzonych informacji w ośrodkach przechowywania danych określonego rodzaju; 2) opracowywanie i rozpowszechnianie warstw danych, ze wskazaniem gęstości obserwacji i jakości danych; 3) spójne warstwy danych (o komórkach kwadratowych lub wielobocznych) dotyczące całych basenów morskich.

45 OSPAR, HELCOM, konwencja barcelońska, konwencja bukaresztańska.

46 EuroGOOS to stowarzyszenie krajowych agencji rządowych oraz organizacji badawczych, zajmujących się oceanografią operacyjną na skalę europejską.

5. W ograniczonej liczbie przypadków właściwe rozwiązanie może polegać na tym, że wsparcie UE dla infrastruktury danych morskich i obserwacji środowiska morskiego będzie wykraczać poza kompilację danych i obejmować analizę oraz stosowanie tych danych – na przykład w celu uzyskania wskaźników dotyczących stanu środowiska morskiego.
6. Struktura wiedzy wymaga procesu decyzyjnego, dzięki któremu określa się, jakie dane będą gromadzone i jak należy je kompilować. Wymaga ona również sekretariatu kierującego tym procesem.

Aby rozpocząć prace nad utworzeniem takiej infrastruktury, Komisja zgłasza następujące wnioski:

- Aby uzyskać zintegrowaną wizję potrzeb w zakresie monitorowania, Komisja zbada, w jaki sposób mógłby działać punkt kontrolny dla basenu morskiego⁽⁴⁷⁾, i rozpocznie w tym celu projekty pilotażowe⁽⁴⁸⁾ w okresie 2011-2013.
- Na podstawie opinii państw członkowskich, punktów kontrolnych dla basenów morskich oraz swoich ekspertów Komisja będzie nadal określała priorytety w zakresie kompilacji danych w sieci ur-EMODnet, lecz w okresie 2011-2013 opracuje koncepcję zarządzania o bardziej stałym charakterze.
- Aby zarządzać funkcjonowaniem sieci ur-EMODnet, Komisja utworzy prototypowy sekretariat⁽⁴⁸⁾, który będzie przygotowywał spotkania, oceniał wyniki prac grup ds. kompilacji tematycznej i punktów kontrolnych dla basenów morskich, dbał o przestrzeganie terminów oraz opracowywał roczne sprawozdania z działalności.
- Nie tylko rząd jest odpowiedzialny za wiedzę. Przemysł europejski powinien przeznaczyć odpowiednie zasoby na właściwą ochronę wiedzy oraz – po tym, jak straci ona wartość zarobkową – jej szersze upowszechnianie.
- Komisja będzie zachęcać do komunikacji między krajowymi ośrodkami przechowywania danych poprzez systematyczne dyskusje w grupach ekspertów ds. obserwacji środowiska morskiego i danych morskich oraz na morskich forach internetowych. Celem tych dyskusji jest propagowanie dobrych praktyk w ekstrakcji i rozpowszechnianiu danych.

47 Zadanie punktów kontrolnych polegałoby na niezależnym sprawdzaniu warstw danych z każdej grupy ds. kompilacji tematycznej, zapewnianiu wzajemnej kompatybilności danych z różnych grup oraz określaniu priorytetów dla dalszych obserwacji w oparciu o kontakty z miejscowymi zainteresowanymi stronami. Takie punkty kontrolne powinny działać w imieniu wszystkich użytkowników danych morskich w danym basenie morskim i obejmować wszystkie inicjatywy UE dotyczące danych morskich – sieć EMODnet, GMES, ramy gromadzenia danych itd.

48 Finansowanie na mocy wnioskowanego rozporządzenia finansowego w sprawie zintegrowanej polityki morskiej.

6 | Kierowanie procesem

Niezależna grupa ekspertów ds. gromadzenia, kompilacji i stosowania danych morskich monitoruje większy dostęp do danych morskich i obserwacji środowiska morskiego. Wsparcie tej grupy pomogło Komisji w dokonaniu wyborów dotyczących priorytetów tematycznych oraz metod pracy. Wspomniana grupa pomoże również w przeprowadzeniu formalnej oceny śródkresowej, która rozpocznie się w 2011 r. i zakończy się sprawozdaniem na początku 2012 r. Ocena obejmie

wskaźniki ilościowe, które mierzą wykorzystanie danych z prototypowej sieci ur-EMODnet przez naukowców, władze publiczne i przemysł. Będzie ona stanowić sprawozdanie z postępów na rzecz realizacji celów, które określono w niniejszym komunikacie.

Komisja powoła również grupę ekspertów z państw członkowskich, aby zapewnić spójność z pracami prowadzonymi w państwach członkowskich.

7 | Harmonogram

Propozycje przedstawione w niniejszym komunikacie dotyczą działań, które Komisja ma podjąć w okresie 2011-2013. Z końcem tego okresu zostanie przeprowadzona kolejna ocena skutków, która zadecyduje o kierunku dalszych działań. Komisja zachęca do zgłaszania uwag dotyczących omawianego planu.

Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego

Ocena skutków

Streszczenie

Dokument roboczy służb komisji

SEC(2010) 999

Spis treści

1.	Definicja problemu	21
1.1.	Kontekst	21
1.2.	Dlaczego dane o morzu są gromadzone i ile to kosztuje	21
1.3.	Trudności w zakresie kompilacji danych	21
1.4.	Brak konkurencji i innowacji	22
1.5.	Niepewność	22
1.6.	Czynniki stymulujące	22
1.7.	Działania zmierzające do poprawy sytuacji	22
2.	Wartość dodana UE	22
3.	Cele	22
4.	Warianty strategiczne	23
4.1.	Przyszła ewolucja – wariant braku działania	23
4.2.	Inne warianty	23
5.	Ocena skutków	24
5.1.	Co powinna zrobić UE?	24
5.2.	Jaki jest odpowiedni instrument prawny?	26
5.3.	Jak należy zarządzać tym wsparciem?	26
6.	Monitorowanie i ocena	26

1 | DEFINICJA PROBLEMU

1.1. Kontekst

Poszerzenie wiedzy o morzu zawsze było jednym z głównych celów zintegrowanej polityki morskiej UE, która z kolei jest jednym z celów strategicznych planu prac Komisji na lata 2005–2009⁽¹⁾. Rozpoczęto działania przygotowawcze w celu oceny możliwości technicznych i prawdopodobnego kosztu utworzenia Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego (EMODnet).

Korzystając z wkładu Grupy Ekspertów, w kwietniu 2009 r. przedstawiono plan działania określający ogólne zasady i harmonogram. Jednocześnie rozpoczęto konsultacje społeczne w sprawie sieci EMODnet⁽²⁾. Wzięło w nich udział 300 zainteresowanych stron, w tym przedsiębiorstwa prywatne, władze publiczne, organizacje międzynarodowe i środowisko naukowo-badawcze.

W 2010 r. Komisja przedstawi wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego podstawy zintegrowanej polityki morskiej na lata 2011–2013, w którym uwzględni cele w zakresie wiedzy o morzu.

1.2. Dłaczego dane o morzu są gromadzone i ile to kosztuje

Prywatne przedsiębiorstwa potrzebują danych o morzu, aby móc bardziej efektywnie eksploatować zasoby. Organy krajowe i lokalne potrzebują tych danych do ochrony swoich wybrzeży lub do oceny zgodności z normami ochrony środowiska. Z kolei naukowcy potrzebują ich w celu poszerzania wiedzy o cyrkulacji wód oceanicznych i ekosystemach morskich.

W związku z tym wszystkie państwa nadbrzeżne gromadzą i przetwarzają dane o morzu. Obecnie

roczne wydatki europejskie na gromadzenie danych dotyczących mórz i oceanów oraz na ich monitorowanie wynoszą ponad 1 mld EUR⁽³⁾ w przypadku podmiotów publicznych i ok. 3 mld EUR⁽³⁾ w przypadku podmiotów prywatnych.

1.3. Trudności w zakresie kompilacji danych

Korzystając z danych o morzu, nie można polegać na danych z jednego źródła, gromadzonych w tylko jednym celu. Często wymagane są dane z wód więcej niż jednego państwa nadbrzeżnego.

Skompilowanie spójnego obrazu na podstawie informacji pochodzących z dużej liczby organizacji posiadających dane o morzu, a w każdym z większych państw nadbrzeżnych jest ich ponad 50,⁽⁴⁾ to trudne zadanie. Z punktu widzenia użytkownika istnieje siedem głównych barier: (1) odkrycie – niemożność znalezienia danych; (2) dostęp – brak pozwolenia na dostęp do nich; (3) wykorzystanie – ograniczenia dotyczące końcowego zastosowania; (4) spójność – trudności z łączeniem danych; (5) koszt – przekraczający budżet użytkownika; (6) jakość – nieznana dokładność danych; (7) ilość – rozdzielczość przestrzenna i czasowa niewystarczająca do danego celu. Podczas badania przeprowadzonego w 2009 r.⁽²⁾ niemal wszystkie zainteresowane strony zgłosiły, że każda z wymienionych barier stanowi przeszkodę dla ich efektywności operacyjnej.

Rozproszony system obserwacji, w przeciwieństwie do systemu zintegrowanego, zwiększa o co najmniej 25 % koszty dostawców produktów i usług⁽⁵⁾. Ta wartość nie uwzględnia możliwości utraconych przez tych, którzy stojąc w obliczu nieprzystępnej infrastruktury informacyjnej, postanowili po prostu nie wprowadzać nowych usług.

1 Strategiczne cele na lata 2005–2009. Europa 2010: Partnerstwo dla odnowy europejskiej. Dobrobyt, solidarność i bezpieczeństwo, 26.1.2005, COM(2005) 12 wersja ostateczna.

2 Dokument roboczy służb Komisji: Infrastruktura danych o morzu – wyniki konsultacji społecznych, Bruksela, 22.1.2010, SEC(2010) 73 wersja ostateczna.

3 Te dane uzasadniono w pełnej ocenie skutków.

4 Aspekty prawne danych o środowisku morskim, umowa ramowa o świadczenie usług, nr FISH/2006/09 – partia 2, sprawozdanie końcowe – październik 2008 r.

5 Komercyjne uzasadnienie poprawy zarządzania danymi o oceanach i wybrzeżach oraz ich integracji w NOAA, Zdenka Willis, dyrektor, program NOAA IOOS, styczeń 2009 r.

1.4. Brak konkurencji i innowacji

Podmioty publiczne lub prywatne mają obecnie trudności z zapewnieniem produktu lub usługi, które opierają się na danych o morzu, o ile sam nie gromadzi odpowiednich danych lub nie współpracuje ściśle z organizacją je gromadzącą. Zmniejsza to liczbę podmiotów potencjalnie zdolnych do zapewnienia takiego produktu lub usługi oraz ogranicza zakres innowacji.

1.5. Niepewność

Brak efektywnej infrastruktury danych o morzu i zbyt rzadka sieć obserwacyjna dodatkowo zwiększają niepewność w odniesieniu do zachowania oceanów w przyszłości. Z przeprowadzonego badania⁽⁶⁾ wynika, że nakłady na badania hydrograficzne na wodach irlandzkich w wysokości 70 mln EUR zmniejszyłyby niepewność przemysłu i przyniosłyby korzyści równe 415 mln EUR w zakresie rybołówstwa, akwakultury, różnorodności biologicznej, energii odnawialnej, badań nad energią i przemysłu kruszyw. Mniejsza o 25 % niepewność dotycząca wysokości, do jakiej w przyszłości podniesie się poziom morza, mogłaby ograniczyć ponoszone przez Europę koszty ochrony przed oddziaływaniem morza o ok. 100 mln EUR rocznie. Klimat na lądach zależy od cyrkulacji wód oceanicznych, więc nawet branże lądowe zyskałyby dzięki lepszym danym o morzu – nie jest to warunek wystarczający, lecz niezbędny do przygotowania dokładniejszych prognoz długoterminowych.

1.6. Czynniki stymulujące

Organizacje wprawdzie chcą, aby inne organizacje udostępniały swoje dane, jednak zdarza się, że z niechęcią odnoszą się do udostępnienia własnych, ponieważ dostarczając oparte na nich produkty mogą korzystać z przewagi konkurencyjnej wynikającej z preferencyjnego dostępu do takich danych.

1.7. Działania zmierzające do poprawy sytuacji

UE przyjęła środki ustawodawcze zobowiązujące organy administracji do szerszego udostępniania danych znajdujących się w ich posiadaniu. Środki, takie jak dyrektywa INSPIRE⁽⁷⁾, dyrektywa w sprawie informacji o środowisku⁽⁸⁾ oraz dyrektywa w sprawie informacji sektora publicznego⁽⁹⁾, nakładają określone obowiązki na władze publiczne.

UE zapewnia wsparcie finansowe na potrzeby gromadzenia danych dotyczących rybołówstwa w Ramach Gromadzenia Danych. Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa (GMES)⁽¹⁰⁾ ma na celu zapewnienie podstawowej usługi morskiej bazującej na danych satelitarnych. W trakcie kolejnych programów badawczych UE opracowano katalogi danych o morzu ułatwiające laboratoriom pomiarowym prowadzenie procedur w zakresie odkrywania i jakości danych. Państwa członkowskie zaczynają porządkować swoje infrastruktury danych o morzu.

2| WARTOŚĆ DODANA UE

Kompilacja obrazów obejmujących całe baseny morskie wymaga współpracy między państwami i dyscyplinami naukowymi. Mniej niż 3 % spośród 300 specjalistów, którzy wzięli udział w konsultacjach, nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że „bez stałego wsparcia ze strony UE budowa trwałej infrastruktury europejskiej będzie skrajnie trudna.”

3| CELE

Można wyróżnić trzy cele szczegółowe:

1. ograniczenie kosztów operacyjnych ponoszonych przez użytkowników danych o morzu oraz opóźnień, z którymi muszą się borykać, a w związku z tym:

6 Price Waterhouse Cooper, Warianty przeprowadzenia badań hydrograficznych INFOMAR, sprawozdanie z oceny, czerwiec 2008 r.

7 Dyrektywa 2007/2/WE ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej.

8 Dyrektywa 2003/4/WE.

9 Dyrektywa 2003/98/WE.

10 Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa (GMES): dbamy o bezpieczniejszą planetę, Bruksela, 12.11.2008, COM(2008) 748 wersja ostateczna.

- (a) pomoc dla sektora prywatnego w zakresie konkurencji w gospodarce globalnej;
  - b) poprawa jakości procesu decyzyjnego organów publicznych na wszystkich poziomach; oraz
  - c) rozwój morskich badań naukowych;
2. rozwój konkurencji i innowacji wśród użytkowników danych o morzu poprzez poszerzenie i przyspieszenie dostępu do spójnych danych o morzu o zweryfikowanej jakości;
  3. ograniczenie niepewności w zakresie wiedzy o morzach i oceanach, co zapewni solidniejsze podstawy zarządzania nieuniknionymi przyszłymi zmianami.

4| WARIANTY STRATEGICZNE

4.1. Przyszła ewolucja – wariant braku działania

Obowiązujące zasady dotyczące dostępu do danych o morzu i ich użycia są zasadniczo przestrzegane⁽¹¹⁾. Nie mają one jednak automatycznie zastosowania do podmiotów publicznych niebędących władzami publicznymi, takich jak uniwersytety. Nie uchylają także praw własności intelektualnej ani obowiązku naliczania przez niektóre agencje krajowe cen pokrywających koszty. Projekty UE w dziedzinie badań lub współpracy terytorialnej mają określony czas trwania. Kiedy projekt dobiega końca, katalogi nie są już prowadzone, a partnerstwa ulegają rozwiązaniu.

Bez dodatkowych działań ze strony UE obecna infrastruktura nadal będzie stanowić utrudnienie dla użytkowników, zniechęcać do innowacji oraz ograniczać zdolność UE do przygotowania się na zmiany środowiska morskiego.

4.2. Inne warianty

4.2.1. Co powinna zrobić UE?

Przetwarzanie danych o morzu w wiedzę i informacje wymaga trzech szeroko zakrojonych działań: (A) obserwacji i gromadzenia, (B) kompilacji w celu uzyskania kompletnych, spójnych danych o zweryfikowanej jakości dotyczących basenów morskich, (C) stosowania danych w celu świadczenia usług lub określania wskaźników – np. erozji wybrzeży, populacji ryb lub zagrożenia tsunami.

Niezwykle trudno byłoby jednak uzasadnić wsparcie przez UE gromadzenia danych bez wiedzy o tym, co jest już gromadzone, gdzie występują luki i gdzie zapotrzebowanie ze strony użytkowników jest największe. Także uzyskanie wskaźników lub produktów o wartości dodanej nie byłoby możliwe bez kompilacji i przetworzenia danych składających się na te wskaźniki. Warianty działania UE są zatem następujące:

1. **KOMPILACJA** – w celu zapewnienia dostępu do spójnych, zabezpieczonych danych o zweryfikowanej jakości, dotyczących całości basenów morskich przy minimalnych kosztach.
2. **GROMADZENIE** – tak samo jak w wariantcie 1, ale przy jednoczesnym wsparciu systemów obserwacji oraz gromadzenia danych – automatycznie poprzez stale zakotwiczone lub ruchome przyrządy bądź też z wykorzystaniem próbek gromadzonych na morzu i analizowanych w laboratorium.
3. **ZASTOSOWANIE** – tak samo jak w wariantcie 1, ale przy jednoczesnym wykorzystaniu danych do uzyskania wskaźników – dotyczących np. jakości środowiska, erozji wybrzeży, populacji ryb lub zagrożenia tsunami.

Celem sieci EMODnet jest zapewnienie podstawowej infrastruktury dostarczającej korzyści w wielu dziedzinach. Przetwarzanie danych na możliwe do użycia przez klientów produkty może stanowić,

11 Aspekty prawne danych o środowisku morskim, umowa ramowa o świadczeniu usług, nr FISH/2006/09 – partia 2, sprawozdanie końcowe – październik 2008 r.

z drugiej strony, dochodową i konkurencyjną działalność, dzięki której podmioty publiczne i prywatne mogą pozyskiwać dane z najlepszych źródeł, a następnie scalać je i przetwarzać do celów specjalistycznych zastosowań. Dlatego też odrzucono wariant 3: „zastosowanie”.

4.2.2. Jaki jest najbardziej odpowiedni instrument prawny?

Najważniejszą decyzją związaną z wyborem instrumentu prawnego jest podział obciążenia między poziomem UE a krajowym. Można to osiągnąć za pomocą rozporządzenia, dyrektywy lub zalecenia.

4.2.3. Jak należy zarządzać tym wsparciem?

Sieć EMODnet powinna łączyć instytucje Europy w trwałą sieć ramową dla użytkowników danych. W tym celu wszelkie fundusze należy kierować do wspomnianych instytucji. Wprawdzie liczba możliwych sposobów zarządzania tym procesem jest niemal nieskończona, można jednak wyróżnić dwa ogólne warianty.

1. kontynuacja dotychczasowego sposobu działania w poszczególnych dziedzinach, takich jak rybołówstwo lub gospodarka przestrzenna, a także wykorzystanie projektów badawczych o ograniczonym czasie trwania oraz doraźnych ustaleń regulacyjnych.
2. powołanie sekretariatu – już istniejącej organizacji lub nowego podmiotu zarządzającego siecią.

5| OCENA SKUTKÓW

5.1. Co powinna zrobić UE?

5.1.1. Koszty operacyjne

Wariant 1, „kompilacja”, ograniczyłby nakłady pracy niezbędne do odkrywania danych i uzyskiwania dostępu do nich. W przypadkach, kiedy problemem jest koszt danych, korzystne mogłoby być przyjęcie zasady naliczania kosztu minimalnego zamiast zasady pokrycia kosztów. Wariant 2, „gromadzenie”,

może zmniejszyć zapotrzebowanie na dodatkowe obserwacje zapewniające wymaganą precyzję.

5.1.2. Konkurencja

Wariant 1, „kompilacja”, poprawi konkurencję, gdyż podmioty gromadzące dane nie będą już zajmować tak uprzywilejowanej pozycji pod względem dostarczania odnośnych produktów. Umożliwi to rozwój nowych innowacyjnych usług. Wariant 2, „gromadzenie”, nie wiąże się z żadnymi istotnymi korzyściami w zakresie konkurencji.

5.1.3. Niepewność

Lepsza infrastruktura pomiarowa ograniczy niepewność w odniesieniu do zachowania oceanów w przyszłości. Dzięki temu przedsiębiorstwa i władze publiczne zyskają większą pewność w zakresie planowania przyszłych działań.

Lepszy dostęp do istniejących danych zmniejszy niepewność. Jednakże nie ulega wątpliwości, że potrzebna jest większa ilość danych. Wariant 2, „gromadzenie” przyniesie zatem dodatkowe korzyści w porównaniu z wariantem 1, „kompilacja”. Ponieważ trudno jest przygotować się na nieznaną przyszłość, a oceany decydują o klimacie na lądzie, lepszy system obserwacji środowiska morskiego to prawdopodobnie najbardziej efektywny wkład, jaki UE może wnieść do dostosowania się Europy do zmian klimatu.

5.1.4. Koszty realizacji

Eksploatacja nowej infrastruktury pociągnie za sobą nowe koszty, które będą musiały znaleźć uzasadnienie w korzyściach netto.

Wstępne oszacowania dla wariantu 1, „kompilacja”, wskazują na koszt wynoszący 20 mln EUR rocznie przez dziesięć lat, a następnie 11 mln EUR z tytułu utrzymania i modernizacji. Ten koszt może zostać zrównoważony ograniczeniem finansowania ze wspólnotowego budżetu badawczego dla projektów mających na celu wykazanie wykonalności infrastruktury danych o morzu⁽¹²⁾.

Koszt wariantu 2, „gromadzenie”, jest uzależniony od ambicji. Efektem programów monitorowania jest często raczej długoterminowa korzyść dla Europy niż bezpośrednio zaspokojenie potrzeby danego państwa członkowskiego. System ciągłej rejestracji planktonu, który umożliwił bezcenne obserwacje ekologii i biogeografii planktonu w Oceanie Atlantyckim, kosztuje 1,8 mln EUR rocznie. 3 miliony EUR zapewniłoby wsparcie dla europejskiej części (8 mln EUR rocznie) Euro-Argo – opartego o samoistne sondy profilujące system obserwacji Oceanu Światowego (*in situ*).

Pozostałe wydatki byłyby większe. Ustanowienie Europejskiego Wielodyscyplinarnego Obserwatorium Dna Morskiego kosztowałoby ok. 240 mln EUR, przy kosztach operacyjnych wynoszących 32 mln EUR rocznie. Szacuje się, że kompletne odwzorowanie kartograficzne wód państw członkowskich UE za pomocą sonaru wielowiązkowego kosztowałoby ok. 50 mln EUR rocznie przez następne 20 lat. Zatem dodatkowy koszt wariantu 2 w porównaniu z wariantem 1 wyniósłby 10–90 mln EUR rocznie.

Tabela 1 Oszacowanie rocznych kosztów i korzyści związanych z działaniem Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego

SKUTEK	Koszt czy korzyść	Wariant 1 – przetwarzanie i kompilacja danych (rocznie)	Wariant 2 – gromadzenie danych (dodatkowo w stosunku do wariantu 1)
Ograniczone koszty operacyjne	korzyść	300 MLN EUR	
Zwiększona konkurencja	korzyść	60 MLN EUR – 200 MLN EUR	
Mniejsza niepewność	korzyść		220 MLN EUR
Większe koszty realizacji	koszt	20 MLN EUR ⁽¹³⁾	10 MLN EUR – 90 MLN EUR

Przed podjęciem ostatecznej decyzji o wyborze wariantu potrzebna jest większa ilość informacji. Komisja proponuje nowy instrument finansowy polityki morskiej, w ramach którego w latach 2011–2013 na gromadzenie wiedzy o morzu przeznaczono by 7,5 mln EUR. Nie tylko zapewni to podstawę dla bardziej przemyślanej decyzji, lecz również samo w sobie przyczyni się do osiągnięcia celów inicjatywy dotyczącej wiedzy o morzu.

5.1.5. Pomocniczość

Jak zaznaczono w sekcji 2, transnarodowy charakter zagadnienia zapewnia solidne uzasadnienie dla działania na poziomie UE. Dotyczy to w sposób oczywisty wariantu 1, „kompilacja”.

W przypadku wariantu 2, „gromadzenie danych”, sytuacja jest bardziej skomplikowana. Wsparcie UE nie powinno zniechęcać państw członkowskich do wypełniania ich moralnych i prawnych obowiązków w zakresie gromadzenia danych. Znane są jednak precedensy. Już teraz UE zapewnia ok. 40 mln EUR na gromadzenie danych dotyczących rybołówstwa oraz średnio 44 mln ⁽¹⁴⁾ rocznie na gromadzenie danych satelitarnych.

Uzasadnienie wariantu 2 pod względem pomocniczości jest najmocniejsze, jeśli poza wodami państw członkowskich ma być prowadzone dodatkowe monitorowanie. Nie jest to jednak niezbędny warunek. Obserwacje środowiska morskiego przynoszą korzyści nie tylko państwu, na którego wodach są prowadzone.

13 Zakładając dziesięcioletni program budowy sieci EMODnet o rozdzielczości dziesięciokrotnie lepszej niż w przypadku obecnej wstępnej wersji sieci.

14 Poprzez GMES i przy założeniu, że ok. 40 % przeznacza się na obserwację mórz i oceanów (wewnętrzny komunikat DG ENTR).

5.1.6. Proporcjonalność

W przypadku obu wariantów działania UE zapewniłyby wartość dodaną w stosunku do działań państw członkowskich, przy dodatkowych zasobach wynoszących od 2 do 5 % wydatków już ponoszonych przez państwa członkowskie. Te zasoby umożliwiłyby państwom członkowskim bardziej skuteczne osiągnięcie celów, a zatem są proporcjonalne. Dane zgromadzone, lecz niewykorzystane to utracona możliwość.

5.2. Jaki jest odpowiedni instrument prawny?

Określenie odpowiednich funkcji podmiotów wchodzących w skład sieci będzie wymagać zdefiniowania obowiązkowych ról. Zalecenia i opinie nie są zatem odpowiednie. Transpozycja do ustawodawstwa krajowego wymagana dyrektywami mogłaby spowodować większe obciążenie administracyjne niż w przypadku rozporządzenia. Środki umożliwiające określenie programów wydatków lub udział agencji na poziomie europejskim wymagają rozporządzenia.

5.3. Jak należy zarządzać tym wsparciem?

Kontynuacja dotychczasowych działań z definicji nie będzie mieć żadnych skutków pod względem rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

W drodze konsultacji społecznych określono wiele podmiotów, które mogłyby zapewnić sekretariat, ale żaden z nich szczególnie się nie wyróżniał. Najbardziej odpowiednim sposobem znalezienia optymalnego rozwiązania byłoby zatem zaproszenie do składania ofert.

6 | MONITOROWANIE I OCENA

Biorąc pod uwagę zasady, że wskaźniki powinny być ilościowe i nie nakładać dużych obciążeń w zakresie gromadzenia danych, proponuje się, co następuje.

Wskaźniki zasobów

Zasoby użyte do prowadzenia sieci w podziale na:

- koszty służb Komisji;
- koszt sekretariatu;
- zasoby zapewnione na potrzeby kompilacji i przetwarzania danych.

Wskaźniki produktu

- Liczba parametrów, jeśli jest dostępny kompletny obraz europejskich działań w zakresie obserwacji.
- Liczba parametrów udostępnionych do pobrania, dotyczących kompletnych basenów morskich.

Wskaźniki skutków

(W celu pomiaru poprawy efektywności operacyjnej):

- Liczba prywatnych przedsiębiorstw pobierających dane przez sieć EMODnet.
- Liczba organów administracji publicznej pobierających dane z sieci EMODnet.
- Liczba prac z dziedziny nauki o morzu opublikowanych w magazynach „Nature” i „Science”, napisanych pod kierownictwem europejskich autorów.

(W celu pomiaru wzrostu konkurencji) średnia liczba oferentów w przypadku zamówień Komisji na usługi wymagające danych o morzu.

(W celu pomiaru zmniejszenia niepewności) zakres wartości wzrostu poziomu morza w okresie 50 lat, użyty w ocenie strategii Zjednoczonego Królestwa i Niderlandów w dziedzinie obrony przed oddziaływaniem morza.

Grupa Ekspertów ds. Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego nadal będzie doradzać Komisji w sprawie wydajności sieci EMODnet i zwracać uwagę na wszelkie niedociągnięcia wymagające podjęcia działań.

Komisja Europejska

**Wiedza o morzu 2020 – Dane morskie i obserwacje środowiska morskiego
na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu**

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej

2010 — 26 str. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-16458-3

doi:10.2771/61752

JAK OTRZYMAĆ PUBLIKACJE UE

Publikacje bezpłatne:

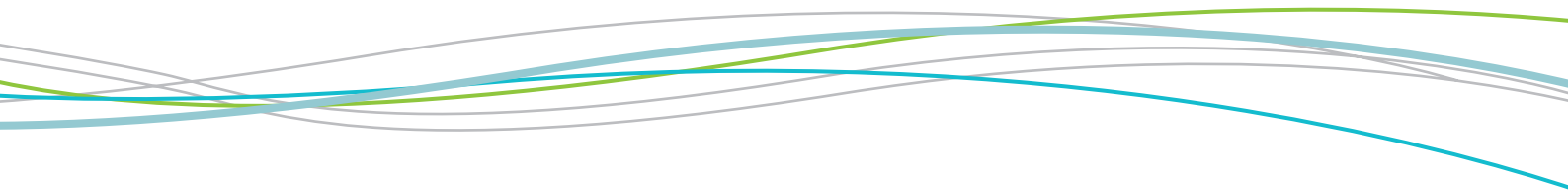
- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- w przedstawicielstwach i delegaturach Unii Europejskiej (dane kontaktowe można uzyskać pod adresem <http://ec.europa.eu> lub wysyłając faks pod numer +352 2929-42758)

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

Płatne subskrypcje (np. *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej*, zbiory orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej):

- u dystrybutorów Urzędu Publikacji Unii Europejskiej (http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm)

Urząd Publikacji

ISBN 978-92-79-16458-3

9 789279 164583